

**Recentní nálezy *Osmoderma barnabita* (Coleoptera, Scarabaeidae)
v Moravskoslezském kraji, Česká republika**

**Recent records of *Osmoderma barnabita* (Coleoptera, Scarabaeidae)
in Moravian-Silesian region, Czech Republic**

Keywords: faunistics, distribution, *Osmoderma barnabita*, Moravia, Moravian-Silesian region, Czech Republic

Abstract. Recent records of Hermit beetle *Osmoderma barnabita* Motschulsky, 1845 from Moravian-Silesian region (Czech Republic) are presented. A new record from one faunistic grid square was found and the occurrence in 9 faunistic grid squares was recently verified.

V České republice je páchník hnědý *Osmoderma barnabita* Motschulsky, 1845 (= *O. eremita* auct., non (Scopoli, 1763) – viz AUDISIO et al. (2007, 2009)), řazen mezi silně ohrožené druhy hmyzu podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. a figuruje v Červeném seznamu bezobratlých živočichů České republiky jako kriticky ohrožený (KRÁL 2005). V rámci Evropské Unie je uveden v přílohách II a IV Směrnice č. 92/43/EEC a patří mezi prioritní druhy soustavy NATURA 2000.

V Evropě bylo v rámci původního druhu *Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763) odlišeno několik taxonů, jednotlivými autory hodnocených na různé úrovni, nejčastěji na úrovni poddruhů. Podle aktuálního stavu znalostí (AUDISIO et al. 2007) se v Evropě vyskytují 4 druhy páchníků. Dva druhy mají omezený areál na jihu Evropy (*Osmoderma cristinae* Sparacio, 1994 na Sicílii, *Osmoderma lassalei* Baraud & Tauzin, 1991 na jihu Balkánu). *O. eremita* obývá západní Evropu od severozápadního Španělska přes Francii, Benelux, Německo, Švýcarsko, Rakousko, Itálii až po jižní Švédsko. Východní Evropu, včetně České republiky, pak obývá druh *O. barnabita*. Oba tyto druhy se společně vyskytují v Německu, Rakousku a Slovinsku. V České legislativě i legislativě Evropské Unie je páchník hnědý zatím stále uváděn pod druhovým názvem *O. eremita*.

V Moravskoslezském kraji se páchník hnědý vyskytuje lokálně na Ostravsku, Karvinsku, Frýdecko-Místecku a Krnovsku (KOČÁREK 2005; RANIUS et al. 2005). Během mapování výskytu v rámci programu NATURA 2000 byl v Moravskoslezském kraji zaznamenán výskyt v 12 faunistických mapových polích (AOPK 2011), výskyt v dalších dvou mapových polích byl publikován KOČÁRKEM (2005). Níže prezentované údaje rozšiřují znalosti o výskytu páchníka na nových lokalitách a potvrzují recentní výskyt na publikovaných lokalitách v rámci 9 faunistických mapových polí. Poprvé byl zjištěn výskyt v rámci faunistického pole 6174. V příspěvku jsou uvedeny pouze doložené nálezy dospělců nebo nálezy larev determinovaných autory příspěvku. Pozorování pouze na základě larválního trusu nebyla zařazena.

Materiál

Kravaře (6073), 49°55'36.848"N, 17°59'59.184"E, 14.VIII.2006, 2 larvy v dutině lípy (*Tilia* sp.) v zámeckém parku, observ. P. Kočárek.

Vřesina env., Přírodní památka Dařenec (6075), 49°57'25.699"N, 18°11'52.018"E, 30.VI.-25.VIII.2005, 1 imago v "kvasné" pasti s návnadou (šťáva ze zkvašeného ovoce) na kmeni dubu (*Quercus* sp.), observ. O. Sabol.

Antošovice (6075), 49°54'24.572"N, 18°18'50.307"E, 12.VII.1990, 3 imaga v dutině lípy (*Tilia* sp.), observ. O. Sabol.

Šilheřovice (6075), 25.VI.1978, 1 imago; 15.VI.1993, 6 imag; 16.VI.1993, 2 imaga; 20.VI.1993, 5 imag, vše leg. et det. E. Hudeček, rev. O. Sabol, coll. Ostravské muzeum

(coll. Hudeček), Ostrava; 9.II.1993 (larvy), 3 imaga vychována z larev z dutiny pokáceného kmene lípy (*Tilia* sp.) v parku, leg., det. et coll. J. Vávra.
Starý Bohumín–Šunychl (6076), 49°55'53.199''N, 18°22'47.549''E, 20.IV.2010, 4 larvy v dutině dubu letního (*Quercus robur* L.), observ. P. Kočárek.
Ostrava–Martinov (6175), 16.VII.1976, 2 imaga, leg. Bartusek, det. E. Hudeček, rev. O. Sabol, coll. Ostravské muzeum (coll. Hudeček), Ostrava.
Hrabyně (6174), 12.VI.1990, krovka nalezena v dutině lípy (*Tilia* sp.) v aleji areálu Památníku II. světové války, observ. J. Vávra.
Hošťálkovice (6175), 1.VII.1979, 1 imago; 3.VII.1979, 1 imago; 15.VI.1982, 1 imago, vše leg. et det. E. Hudeček, rev. O. Sabol, coll. Ostravské muzeum (coll. Hudeček), Ostrava.
Dětmárovice–Koukolná (6176), 49°52'33.716''N, 18°29'58.308''E, 2.VIII.2010, 1 imago na hrázi rybníka Dubový, observ. P. Kočárek.
Staré Město u Karviné (6177), 49°52'18.655''N, 18°30'28.829''E, 12.I.2008, 1 larva v dutině jírovce (*Aesculus hippocastanum* L.), observ. P. Kočárek.
Petřvald (6274), 49°42'16.468''N, 18°09'05.694''E, 24.VI.2009, 1 uhynulé imago na cestě, observ. H. Bendová.
Paskov (6275), 49°43'50.865''N, 18°17'44.171''E, 20.VIII.2010, 1 imago na kmeni lípy (*Tilia* sp.) v zámeckém parku, observ. P. Kočárek.
Hukvaldy – obora (6375), 8.VIII.1996 (larvy), 7 imag vychováno z larev z dutiny zlomeného kmene jírovce (*A. hippocastanum*); 27.VII.1997, 1 imago v dutině jírovce (*A. hippocastanum*); 18.VII.2009, 1 imago v dutině lípy (*Tilia* sp.), vše leg., det. et coll. J. Vávra; 49°36'57.218''N, 18°13'39.778''E, 1.IX.2010, 2 larvy v dutině jírovce (*A. hippocastanum*), observ. P. Kočárek.

AOPK 2011: páchník hnědý (*Osmoderma eremita*) [online] Biomonitoring. Dostupné z WWW: <<http://www.biomonitoring.cz/druhy.php?druhID=17>> [cit. 14.IV.2011] – AUDISIO P., BRUSTEL H., CARPENETO G. M., COLETTI G., MANCINI E., PIATTELLA E., TRIZZINO M., DUTTO M., ANTONINI G. & DE BIASE A. 2007: Updating the taxonomy and distribution of the European *Osmoderma*, and strategies for their conservation (Coleoptera, Scarabaeidae, Cetoniinae). *Fragmenta Entomologica* (Roma), 39: 273-290. – AUDISIO P., BRUSTEL H., CARPANETO G. M., COLETTI G., MANCINI E., TRIZZINO M., ANTONINI G. & DE BIASE A. 2009: Data on molecular taxonomy and genetic diversification of the European Hermit beetles, a species complex of endangered insects (Coleoptera: Scarabaeidae, Cetoniinae, *Osmoderma*). *Journal of Zoological Systematics and Evolutionary Research* (Berlin), 47: 88-95. – KOČÁREK P. 2005: Faunisticky zajímavé nálezy brouků (Coleoptera) v Moravskoslezském kraji (Česká republika). *Práce a Studie Muzea Beskyd (Přírodní vědy)*, 15: 217-218. – KRÁL D. 2005: Scarabaeoidea (listorozi). In: FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, pp. 452-455. – Sbírka zákonů České republiky. Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb. Příloha č. III. – Směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin 92/43/EEC. Příloha č. II, IV. – RANIUS T., AGUADO L. O., ANTONSSON K., AUDISIO P., BALLERIO A., CARPANETO G. M., CHOBOT K., GJURAŠIN B., HANSEN O., HUIJBREGTS H., LAKATOS F., MARTIN O., NECULISEANU Z., NIKITSKY N. B., PAILL W., PIRNAT A., RIZUN V., RUICĂNESCU A., STEGNER J., SUDA I., SZWALKO P., TAMUTIS V., TELNOV D., TSINKEVICH V., VERSTEIRT V., VIGNON V., VÖGELI M. & ZACH P. 2005: *Osmoderma eremita* (Coleoptera, Scarabaeidae, Cetoniinae) in Europe. *Animal Biodiversity and Conservation*, 28: 1-44.

Petr KOČÁREK¹⁾, Ondřej SABOL²⁾ & Jiří Ch. VÁVRA³⁾

¹⁾ Katedra biologie a ekologie, Přírodovědecká fakulta, Ostravská univerzita, Chittussiho 10, CZ-710 00 Ostrava

²⁾ Foksova 19, CZ-724 00 Ostrava–Nová Bělá

³⁾ Přírodovědecké oddělení, Ostravské muzeum, Lechowiczova 4, CZ-702 00 Ostrava
e-mails: petr.kocarek@osu.cz, ondrej.sabol@seznam.cz, jiri.vavra@ostrmuz.cz